

30.10.2023

Asia/16

§ 642

Eräiden sopimuskoulujen koululainojen korkokustannusten koh- tuullistaminen

HEL 2023-007655 T 02 05 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus muutti Helsingin Uusi yhteiskoulu Oy:n, Kulosaaren yhteiskoulun Oy:n, Kiinteistöosakeyhtiö Oulunkylän yhteiskoulun ja Lauttasaaren yhteiskoulun säätiö sr:n laajennushankkeita koskevien koululainojen korkoehtoja siten, että koululainoista ei peritä korkoa rakennushankkeen aikana, sen valmistumisvuonna eikä kolmena sitä seuraavana vuonna. Muut lainaehdot pysyvät ennallaan. Vastaavaa korkohuojennusta sovelletaan myös myöhempiin laajennushankkeisiin myönnettäviin uusiin koululainoihin.

Samalla kaupunginhallitus kehotti kaupunginkanslian talous- ja suunnit-
teluosaston rahoitusyksikköä tekemään koululainojen maksusuunnitel-
miin päätöksen edellyttämät muutokset.

Esittelijä

va. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Keijo Härkönen, rahoitusasiantuntija, puhelin: 310 25656
keijo.harkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Sopimuskoulujen ehdotus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote
Hakijat

Otteen liitteet

Esitysteksti
Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhalli-
tus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Taustaa sopimuskoulujärjestelmästä

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää perusopetuspalvelut itse tai hankkia ne yksityiseltä opetuksen järjestäjältä. Yksityinen opetuksen järjestäjä tarvitsee toimintaansa varten valtioneuvoston myöntämän perusopetuksen järjestämisluvan, jonka myöntämisen edellytyksenä on, että opetuksen järjestäjä ja kunta ovat sopineet asiasta. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupungin ja yksityisten perusopetusta antavien koulujen väliset sopimukset 14.9.2011 (153 §). Kaupungin ja sopimuskoulujen välisen sopimuksen mukaan ne toimivat osana kaupungin kouluverkkoa ja oman alueensa lähikouluna, jota oppilaaksiottoalueella asuvilla oppilailla on oikeus käydä. Perusopetus on oppilaille maksutonta.

Perusopetuksen ollessa maksutonta yksityiset sopimuskoulut kattavat toimintansa rahoituksen valtion kouluille oppilasmäärän perusteella suoraan maksamalla kotikuntakorvauksilla (ja oppilaskorvauksilla). Valtio määrittää kotikuntakorvauksen alkavalle vuodelle edellisen vuoden viimeisen päivän oppilasmäärän perusteella. Suurimmat muutokset koulujen oppilasmäärissä tapahtuvat kuitenkin jokaisen lukuvuoden alussa elokuussa, joten rahoituksessa on viivettä eikä sitä takautuvasti korvata.

Valtiolta saatavien tulojen lisäksi ko. opetuksen järjestäjillä on koulusopimuksen puitteissa mahdollista saada kaupungilta määrätyn edellytyksin myös nk. sopimuskorvausta. Perusopetuksen järjestämistä koskevan koulusopimuksen tarkoitus on turvata sopimuskoulujen helsinkiläisille oppilaille samat resurssit, jotka sopimuskoulu saisi kaupungin kouluna. Sopimuskorvauksen perusteena olevat kustannukset laskeetaan soveltamalla Helsingin kaupungin peruskoulujen budjetointiperiaatteita kuhunkin yksityiseen sopimuskouluun. Mikäli koulujen saama lakisääteinen kotikuntakorvaus ei kata edellä mainittuja kustannuksia eli koulu saisi kaupungin kouluna enemmän määrärahoja, kaupunki maksaa erotuksen sopimuskorvauksena. Sopimuskorvausta on viime vuodet maksettu yhdelle kaupungin neljästätoista sopimuskoulusta

Koululainojen käyttö sopimuskoulujen tilahankkeissa

Valtion sopimuskouluille maksama korvaus ei sisällä tilakustannusten pääomaosuutta, joten kaupunki on muiden mahdollisten rahoittajatahojen puuttuessa lainoittanut hankkeita koululainajärjestelmällä.

Koululainajärjestelmän mukaisia lainoja ei lyhennetä ja ne erääntyvät maksettaviksi vain, jos kyseisiä lainoitettuja opetustiloja ei enää käytetä opetustarkoitukseen. Lainaa on myönnetty lähtökohtaisesti vain laajenus- ja perusparannushankkeisiin liittyviin rakentamiskustannuksiin.

Koululainojen vakuuksina ovat koulurakennukset käyvästä arvostaan, käytännössä teknisestä arvostaan. Koska koululainoja ei lyhennetä, on järjestelmän kannalta osoittautunut toistaiseksi ratkaisemattomaksi ongelmaksi, että velkamäärät kumuloituvat suhteessa vakuutena olevien koulurakennusten vakuusarvon kehitykseen. Sopimuskoulut eivät kaupungin kouluja koskevista hankkeista poiketen saa valtiolta palautuksena myöskään investointihankkeiden sisältämiä arvonlisäveroja ja kyseiset verot jäävät kunkin hankkeen lopullisiksi kustannuksiksi. Hankkeisiin sisältyvät arvonlisäverot eivät kasvata rakennuksen vakuusarvoa, eivätkä kuulu lyhentämättömällä koululainalla rahoitettaviin menoihin. Sopimuskoulujen ylläpitäjille on myönnetty korollista koululainaa yhteensä 46,3 milj. euroa, josta tässä päätöksessä tarkoitettuihin laajennushankkeisiin on myönnetty yhteensä 38,18 milj. euroa. Laajennushankkeisiin myönnettyjen koululainojen muuttaminen korottomaksi alentaa kaupungin korkotuloja vuoden 2024 osalta arviolta 1 622 650 euroa (peruskoron ollessa 4,25 %).

Koulujen esitys laajennushankkeiden lainojen korkohuojennuksesta

Helsingin Uusi yhteiskoulu Oy, Kulosaaren yhteiskoulun Oy, Kiinteistö-osakeyhtiö Oulunkylän yhteiskoulu ja Lauttasaaren yhteiskoulun säätiö sr esittävät koulurakennustensa laajennushankkeisiin myönnettyjen koululainojen korkoehtoihin muutosta siten, että koululainoista ei perittäisi korkoa rakennushankkeen aikana, sen valmistumisvuonna eikä kolmena sitä seuraavana vuonna.

Edellä mainitut neljä sopimuskoulua ovat oppilaaksiottoalueensa perusopetuksen oppilasmäärän kasvusta johtuen yhteistyössä kaupungin kanssa suunnitelleet koulurakennustensa laajennuksia. Koska sopimuskouluille maksettava valtionosuus ei sisällä tilakustannusten pääomaosuutta, on kaupunki muiden mahdollisten rahoittajatahojen puuttuessa lainoittanut hankkeita koululainajärjestelmällä. Kaupungin sopimuskoulujen laajennushankkeisiin myöntämiä koululainoja ei lyhennetä, mutta ne ovat korollisia (peruskorko ilman marginaalia).

Lainamäärien kasvun ja korkojen voimakkaan nousun aiheuttama korkokustannusten kasvu yhdistettynä viipeellä määräytyvään, oppilasmääriin perustuvaan, tulopohjaan, aiheuttaisi kohtuuttomia tilapäisiä leikkaustarpeita ja vaikutuksia nykyiseen toimintaan. Koulujen kassavirta on heikoimmillaan investoinnin alkuvuosina ennen oppilasmäärien kasvun tasapainottavaa vaikutusta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on lausunnossaan todennut sopimuskoulujen tilanteen hakijoiden esityksen mukaiseksi, mutta korostaa, että jatkossa on huomioitava sopimuskoulujen kokonaisrahoitus, joka koostuu valtion ja kaupungin rahoitusosuuksista.

Koulujen esittämä korkokatto

Koululainoista perittävä korko on 12 kk euribor-viitekorkoa seuraava peruskorko ilman marginaalia. Koulut ovat hakemuksessaan esittäneet myös korkokaton asettamista korollisille koululainoille. Kaupunki on myöntänyt peruskorko -korkoehtoisia lainoja kaupungin toimintaa täydentäville kolmansille tahoille. Yksi keskeinen lainansaajaryhmä on sopimuskoulujen lisäksi muiden muassa urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston lainansaajat. Rahastosta myönnettävillä lainoilla on rahoitettu mm. liikunta- ja palloiluhallien rakentamista. Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti kaupungin toimintaa täydentäviä lainavelallisia tulisi lähtökohteisesti kohdella yhtenäisin periaattein.

Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti tasapuolisuuden keskeisenä sisältönä on vaatimus, että viranomaisen on normia tulkitessaan ja soveltaessaan kohdeltava samanlaisia tapauksia samalla tavoin, mutta erilaisia tilanteita sen sijaan niiden eroavuudet huomioon ottaen. Tasapuolinen kohtelu edellyttää siten eriytettyä arviointia, jossa kunkin asian erityispiirteet otetaan riittävästi huomioon. Myös erilaisten tilanteiden erilaisen kohtelun on oltava asiallisesti perusteltavissa, koska yleisenä tavoitteena on normien yhdenmukainen soveltaminen. Sopimuskoulujen laajennushankkeet ovat pitkäkestoisia, ja niiden positiivinen vaikutus koulujen ylläpitäjien tulopohjaan tapahtuu merkittävällä viipeellä. Tämän pohjalta tilapäinen huojennus ao. lainansaajaryhmän laajennushankkeiden lainoille on perusteltu.

Yhdenvertaisuusperiaatteeseen sisältyy myös päätöksenteon johdonmukaisuuden vaatimus. Samanlaisissa asioissa on yleensä noudatettava samanlaista menettelyä ja johdonmukaista ratkaisulinjaa. Yleisen korkokaton myöntäminen yhden lainansaajaryhmän kaikille lainoille ei tästä syystä ole perusteltua.

Valtiontuki ja kuntalain 129 §

Komission tiedonannon (2016/c 262/01) mukaan julkista koulutusta, joka järjestetään julkisen tahon rahoittaman ja valvoman kansallisen koulutusjärjestelmän puitteissa, ei pidetä valtiontukisäännösten mukaisena taloudellisena toimintana. Komission tiedonannossa julkisesta koulutuksesta todettua sovelletaan myös yksityisiin kouluihin, jotka saavat rahoituksensa pääosin julkisista varoista. Koululainoihin ei siten sisälly SEUT 107(1) artiklan mukaista valtiontukea.

Kuntalain 129 §:n 1 momentin mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kaupungin talouden

30.10.2023

Asia/16

tunnuslukujen perusteella voidaan todeta, että kaupungin lakisääteisten tehtävien hoitamisen tai talouden ei erittäin varovaisestikaan arvioituna voida katsoa vaarantuvan koululainoihin esitettyjen muutosten vuoksi.

Esittelijä

va. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Keijo Härkönen, rahoitusasiantuntija, puhelin: 310 25656
keijo.harkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Sopimuskoulujen ehdotus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote
Hakijat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Rahoitusyksikkö

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 12.09.2023 § 205

HEL 2023-007655 T 02 05 03 00

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi ehdotuksesta seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että mahdollisesta määräaikaaisesta lainojen korottomuudesta päätettäessä kaupungin kouluja ja sopimuskouluja ei aseteta rahoituksellisesti eriarvoiseen asemaan.

Helsingin kaupungilla on 14 yksityistä sopimuskoulua, joiden kanssa on sovittu perusopetuksen järjestämisestä ja järjestämiseen liittyvistä kaupungin korvauksista. Lisäksi kaupungilla on kahden yksityisen koulun

kanssa suppeampi sopimus, joka mahdollistaa näille kouluille kaupungin koululainan hakemisen. Sopimuskoulut saavat kaupungilta rahoitusta tämän perusopetuksen järjestämistä koskevan sopimuksen lisäksi erillisen opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisen tukemista koskevan sopimuksen perusteella, mikäli koulu on halunnut järjestää nämä palvelut itse.

Perusopetuksen järjestämistä koskevassa sopimuksen tarkoitus on turvata sopimuskoulujen helsinkiläisille oppilaille samat resurssit, jotka sopimuskoulu saisi kaupungin kouluna. Sopimuskorvauksen perusteena olevat kustannukset lasketaan soveltamalla Helsingin kaupungin peruskoulujen budjetointiperiaatteita kuhunkin yksityiseen sopimuskouluun. Mikäli koulujen saama lakisääteinen kotikuntakorvaus ei kata edellä mainittuja kustannuksia eli koulu saisi kaupungin kouluna enemmän määrärahoja, kaupunki maksaa erotuksen sopimuskorvauksena.

Erillisessä psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisen tukemista koskevassa sopimuksessa kaupunki on sitoutunut maksamaan tukea palveluiden järjestämiseen, mikäli koulu on päättänyt järjestää nämä palvelut itse. Tuen laskentaperusteena on sama laskennallinen eurokorvaus oppilasta kohti, jonka Helsinki on saanut osana peruspalvelujen valtionosuutta ennen sotepe-muutosta. Nyt tämä rahoitus on siirretty osaksi sotepe-rahoitusta.

Lautakunta toteaa, että perusopetuksen järjestämistä koskevan sopimuksen perusteella viime vuosina korvausta on maksettu vain 1-2 koululle. Muilla lakisääteinen kotikuntakorvaus oppilasta kohti on ylittänyt sen, mitä ao. koulu olisi saanut oppilaskohtaisina määrärahoina. Erillistä psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisen tukemista koskevaa sopimusta ei ole kytketty rahoituksellisesti perussopimukseen. Tästä johtuen kaikille palvelunsa itse järjestäville yksityisille kouluille maksetaan sopimuksen mukainen korvaus.

Kuten ehdotuksessa on todettu, oppilaskohtaisten kotikuntakorvausten pohjana oleviin kustannuksiin ei lasketa tilojen hankkimisesta tai korjaamisesta aiheutuvien kustannusten laskennallista osuutta pois lukien alle 400 000 euron käyttökustannushankkeet. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin käyttää kotikuntakorvauksia yli 400 000 euron hankkeisiin.

Sopimuskoulujen ja kaupungin välisissä sopimuksissa on myös sovittu, että kiinteistöjen uudis- ja korjausrakentamisesta aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen koulujen tulee ensisijaisesti hakea kaupungin koululainaa. Laina ei tarvitse lyhentää niin kauan, kuin kiinteistö on koulukäytössä.

Kaupunginhallituksen toimeksiannosta silloinen kaupunginkanslian talous- ja suunnittelukeskus teki vuonna 2013 selvityksen koululainajärjestelmän periaatteiden selkiyttämiseksi. Selvityksen perusteella todettiin, että koroton ja lyhentämismatkaa laina on yleisten taloudellisten toimintaperiaatteiden vastainen. Selvityksen jälkeen aiemmin korottomat lainat muutettiin korollisiksi.

Rahoituksellisen tasavertaisuuden turvaamiseksi lautakunta pitää tärkeänä, että mahdollisesta lainojen määräaikaisesta korottomuudesta päätettäessä tarkastellaan sopimuskoulujen kokonaisrahoitusta eli valtion ja Helsingin kaupungin edellä mainittujen sopimusten perusteella myöntämää rahoitusta kokonaisuutena.

Käsittely

12.09.2023 Ehdotuksen mukaan

Asian aikana oli kuultavana talous- ja suunnittelupäällikkö Tero Vuontisjärvi. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esteelliset: Vesa Lahtinen Esteellisyyden syy: puolueettomuuden vaarantuminen muusta erityisestä syystä (hallintolaki 28.1 § 7 kohta).

05.09.2023 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelujohtaja, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi